

Člani Izvršnega odbora smo v letu in pol našega mandata iskali različne možnosti oživitve društvenih dejavnosti. Ugotavljamo, da razen številne udeležbe na društveni razstavi na naše pobude ni bilo večjega odziva. V želji, da bi stanje izboljšali, smo se odločili, da začnemo z novim letom 1989 izdajati društven časopis LIST, ki je pred vami.

Časopis LIST bo člane redno obveščal o dejavnostih društva, o novostih na področju arhitekture in urbanistične ustvarjalnosti in o aktualnih problemih izgradnje Ljubljane.

Vsebino časopisa LIST tvorijo naslednje stalne rubrike:

– tematski Uvodnik predstavi izsek iz aktualne problematike stroke

– rubrika Aktualno prinaša vpogled v tekočo produkcijo,

– rubrika Informacije obvešča o tekočih razstavah, kongresih, srečanjih, predavanjih, natečajih...

– rubrika Dileme, je prostor, odmerjen za dialog v smislu pisma bralcev,

– rubrika Finance in Borza dela nas obvešča o vrednostih in o potrebah projektantskih uslug.

Kot priloga k LISTU je ARHIV, kjer bomo s predstavitev izbranega arhitekturnega dela začeli s sistematičnim spremljanjem in s prikazovanjem ljubljanskih arhitekturnih dosežkov.

Upamo, da bomo z izdajo prve številke LISTA spodbudili člane DAL k sodelovanju. Vabimo vas, da svoje mnenje, sugestije, pripombe in prispevke posredujete pismeno v našo pisarno ali pa se udeležite sestankov redakcije, ki bodo vsak prvi torek v mesecu ob 18. uri v prostorih DAL.

Ilka Čerpes

TRGOVSKI LOKAL SVILA

V mesecu decembru se je odprl nov trgovski lokal v neposredni bližini ljubljanskega Magistrata. Sama zasnova lokala je pogojena z možnostjo izrabe dveh ozkih koridorjev od ceste proti dvorišču. Na tej osi se niza program enega in drugega krila lokala. Od poglobljene izložbe, ki nudi nemoten ogled ponudbe preko trgovsko razstavnih površin v notranjosti lokala, do zaključka, ki ponuja pogled na romantičen srednjeveški skalnjak.

Oblikovalsko so elementi opreme heterogenega značaja, zato koncept zasnove ni dovolj razpoznaven, stilsko pa se ga ne da opredeliti. Navdušenje oblikovalca nad zadano mu nalogo je pretirano, ko postavi pred ceremonial interierja, v prostor trga, še kovinska portala, kar je že od vekomaj izključni privilegij Magistrata.

V podobnih primerih obnove lokalov v zaščitenem mestnem središču se je potrebno vprašati, katere so službe strokovnega nadzora in kako si z njihovimi smernicami in nasveti projektant lahko pomaga.

ARHITEKT:
VLASTA KROMAR, PETER ZIDANIČ

KRITIKA

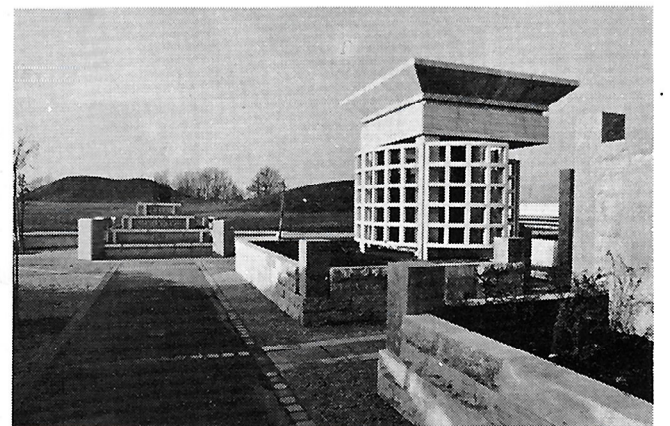
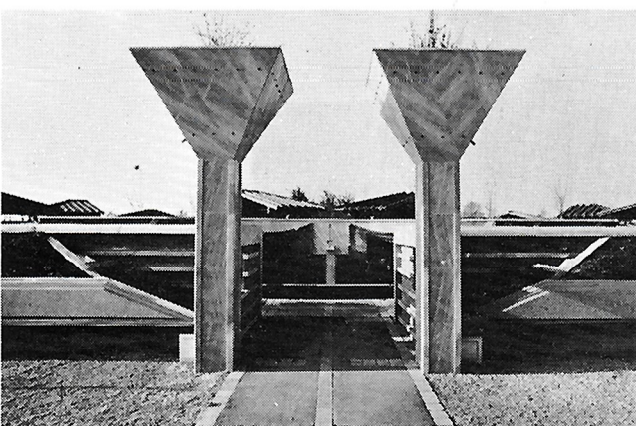
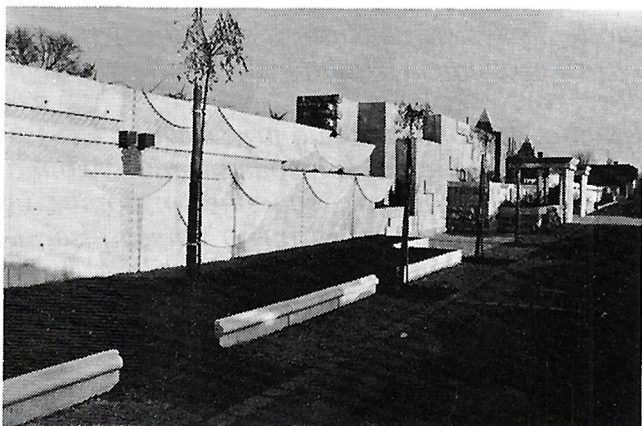
NOVE ŽALE

Ponos Ljubljane, pokopališče ki po svoji lepoti slovi, Plečnikov vrt mrtvih. Nove Žale so dokaz, da je naš odnos do mrtvih še vedno nespremenjen in da je minil čas, ko smo o pokopališču razmišljali kot o komunalni ureditvi grobnih parcel.

Vrtu mrtvih se je priključilo mesto mrtvih, kjer je v preobilici arhitekture pokopani v ozadju. Mogoče iz razloga, da arhitektura spomina, nagrobnikov in grobnic že vrsto let ne izkazuje dovolj individualnega, ali preprosto, da odsotnost kvalitetne nagrobne arhitekture terja močnejši okvir.

ARHITEKT: MARKO MUŠIČ

ARHITEKTURNI
MUZEJ
LJUBLJANA
20. 11. 1969

arhitekt: MLADEN LUKAS

UREDITEV STREHE IN PODSTREŠJA NA STAVBI TOMŠIČEVA 6 V LJUBLJANI

fotografija: DAMJAN GALE

ARHIV

Siv. St. 219

arhitekt: Mladen Lukas

dela:

- stanovanjska, Karlova hiša – Kolomban pri Hrvatinih, 1980.
- stanovanjska, Gajičeva hiša – Zgornji Kašelj pri Ljubljani, 1982.
- prizidek k objektu K5 – Institut J. Stefan, Ljubljana, 1984 (v sodelovanju z B. Briškim in J. Lajovicem)

- objekt z laboratoriji – Konus, Sl. Konjice, 1985 (v sodelovanju z B. Briškim)
- gospodarski center turističnega naselja »Vrtovi sunca« – Orašac pri Dubrovniku, 1986 (v sodelovanju z Janezom Kobetom, projektantom celotnega naselja)
- streha in podstrešje stavbe Tomšičeva 6 – Ljubljana, 1987
- razvojni institut Konusa – Sl. Konjice, 1988 (v sodelovanju z B. Briškim)

UREDITEV STREHE IN PODSTREŠJA NA STAVBI TOMŠIČEVA 6 V LJUBLJANI

ARHIV

L I S T V⁰¹

Prvi arhivski list časopisa namenjamo mali arhitekturi nadgraditve secesijske stavbe na Tomšičevi ulici. Delo mladega arhitekta Mladena Lukasa, ki po našem mnenju predstavlja izjemno kvalitetno rešitev ljubljanskega problema nove dobe, ki mu navadno rečemo kar »izraba podstrešij«. To je vprašanje, ki v okvirju razmišljanj o podobi širšega starega mestnega središča še ni bilo celovito premišljeno. Prav zato predstavljeni projekt lahko označimo kot tisto dejanje, ki bo meritorno pri obravnavi bodočih tovrstnih posegov v vrsto ljubljanskih podstrešij, ki še niso adaptirana.

Mestna stanovanjska številka 6 na Tomšičevi ulici po Šumijevi opredelitvi pripada t.i. tretji skupini hiš popotresne izgradnje mesta Ljubljane. Ta predstavlja dela starejših dunajskih arhitektov, ki so se formirali že v predsecesijski dobi, novo gibanje pa so vključevali v svojo arhitekturno prakso bolj ali manj kot stilsko, modno ali zgolj dekorativno preobleko.

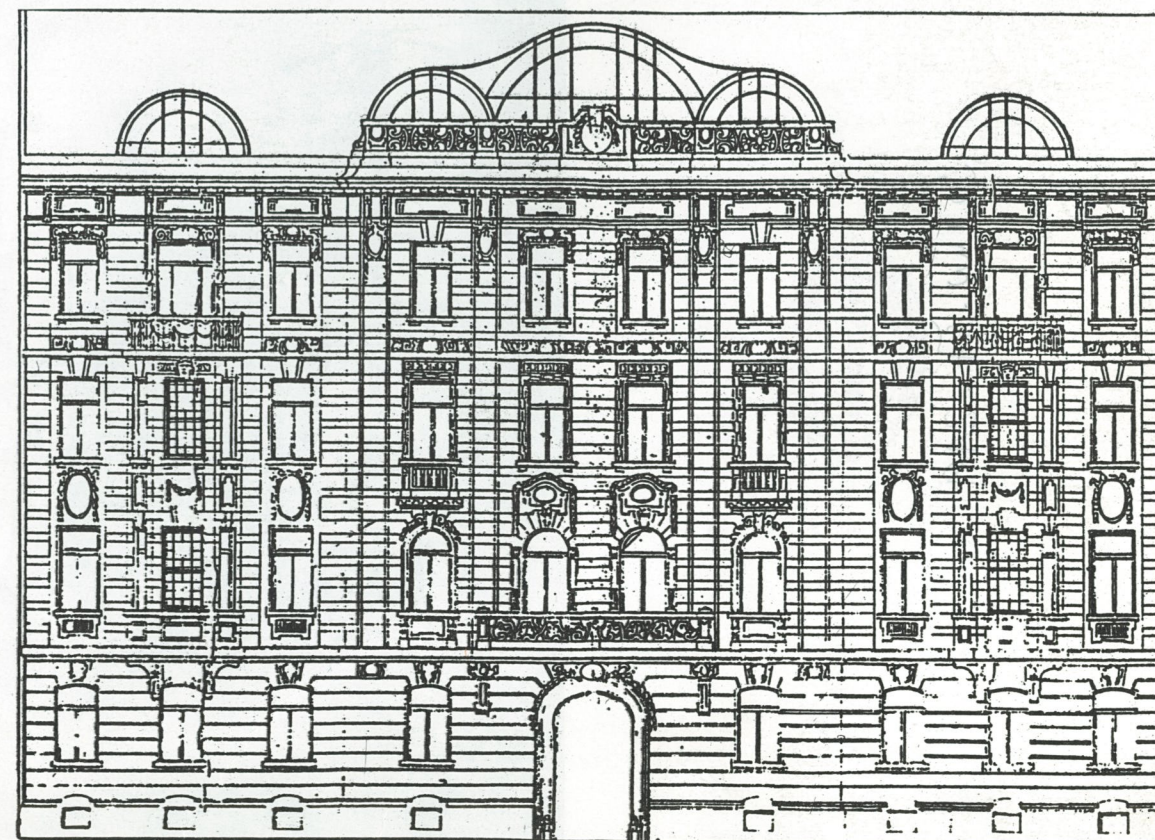
Obravnavana hiša je primerljiva z boljšimi ljubljanskimi sovrstnicami kot so: Vancaševa Ljudska posojilnica, Sigmundova Urbančeva hiša ali Schäferjeva Kranjska hranilnica, katera nam predstavi motiv polkrožnega podstrešnega okna, ki ga arhitekt Lukas uporablja za osnovo svoje kompozicije preureditve strehe in podstrešja.

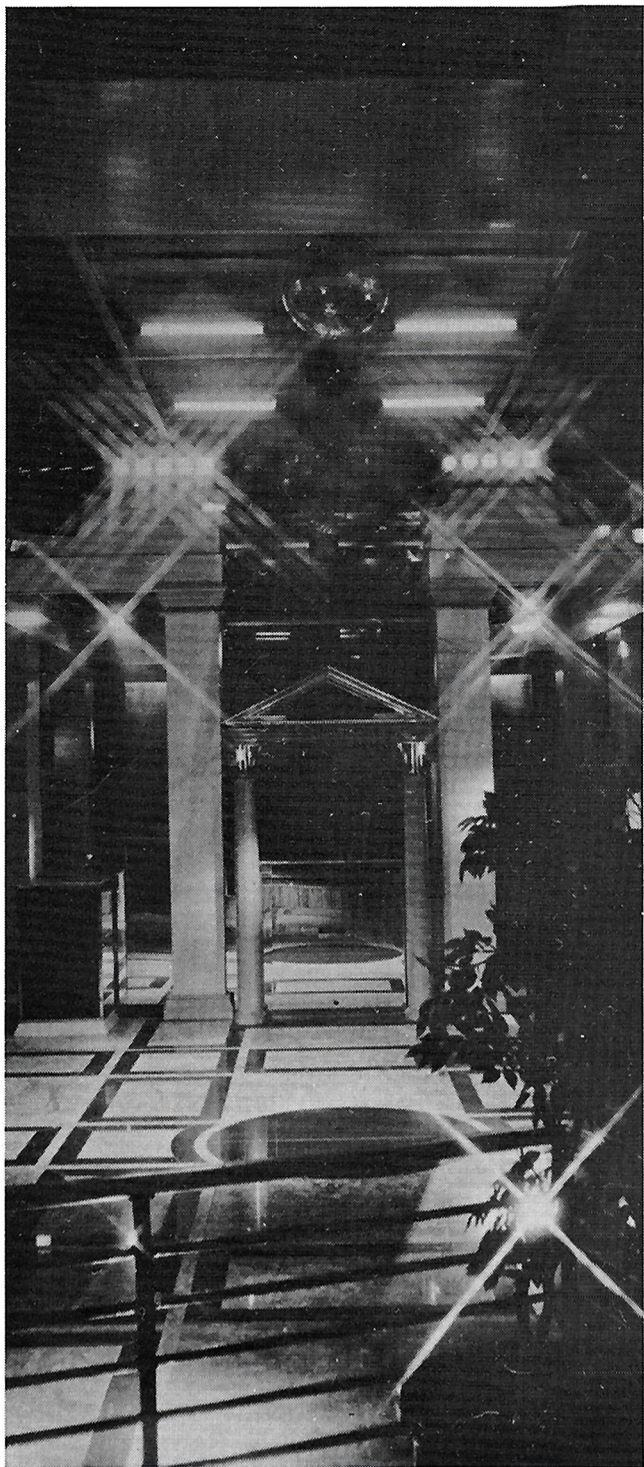
V področju osrednjega rizalita, ki ga tvorijo štiri okenske osi, arhitekt z novim triosnim

antičnim zaključkom poudarja simetralo objekta, ki je bila prej nakazana le z vhomom in »broško« na parapetnem venčnem zidcu. Klasična trojnost ponovitve ločnega okna gradi zelo bogat motiv vzvalovljenega antičnega zaključka, tako značilnega za secesijsko dobo. Osrednji motiv trojnega okna še poudarjata in dopolnjujeta še samostojni strešni okni, ki zaključujeta osi balkonskih pomolov levega in desnega krila fasade. Triladijski prerez nadzidave se v tlorisu kaže v obliki zamaknjene osrednjega prostora, ki s tem do parapetnega venčnega zidca tvori možnost izhoda na balkon – teraso. Zamik ravnine osrednjega okna na ta način prenaša horizontalno vzvalovljenost fasade tudi v strešno obdelavo.

Risba, ki jo tvori rešetka zasteklitve, predstavlja interferenco triosnosti nove strešne zasnove in štiriosne stavbne sredine, ter pojasnjuje interpenetracijo dveh sistemov. Strogost in čistost oblikovanja detajlov nadzidave anticipira popolnost in preobloženost fasadnega okrasja. Arhitekt Lukas z občutkom za dimenzioniranje posameznih elementov in plastičnost materiala spaja novo strešno maso s fasadno zaveso, ki zdaj skupaj z novim velikim »ateljejskim« oknom na novo razlaga in pojasnjuje arhitekturno secesije, ki predstavlja za naše mesto eno izmed velikih obdobj njegove zgodovine.

Miloš Florjančič

NOČNI PLESNI »KLUB SLON«

Zadnje delo arhitektov Mihe Furlana, Matije Lenaršiča in Janija Vozlja je nočni plesni »KLUB SLON« v sklopu hotela Slon.

Osrednji del lokala je plesišče kvadratne oblike, ki jo določa sama konstrukcijska zasnova objekta. Kot nasprotje ortogonalni zasnovi plesišča pa postavi arhitekt mehko speljano galerijo, ki se zaključuje v vodnjaku spiralne oblike.

Avtorjem je uspelo ustvariti vzdušje, kot ga takšne vrste lokal zahteva in potrebuje pa tudi sama tehnična izvedba je na visokem nivoju.

Predstavljeni lokal je prav gotovo uspešnejše nadaljevanje naloge oblikovanja gostinskih lokalov v sklopu hotela Slon.

NOVA PODOBA VELETRGOVINE

Ob izgradnji mestnega trgovsko-poslovnega in administrativnega centra pod imenom Trg revolucije je Ljubljana dobila tedaj novo trgovsko hišo Maximarket. Veletrgovina, ki prerašča samo značaj blagovnice, saj povezuje med seboj različne ambience in različne programe od gostinskih, turističnih, prometnih, kulturnih in administrativnih v kompleks, v katerem s svojo trgovsko ulico predstavlja generator urbanega življenja tega mestnega predela.

Trg revolucije je velikopotezen, odprt, prehodni ambient, v katerem se drobno v volumnu in enkratno v obliki veže v ambientalno sosledje jasnega izraza, skozi katerega se vedno na nov način odčitava karakter celote.

Partner trgovske hiše je imel na sodoben način prezentirano ponudbo in je deloval kot neke vrste pokrita tržnica v funkciji foayerja trgovske hiše, namenjenega informaciji in hitremu nakupu. Razporeditev opreme v prostoru je omogočala veliko prehodnost in scenska razsvetljava posameznih stojnic je ponudbo približala kupcu.

Današnja slika tega prostora predstavlja korak k oblikovanju veliko bogatejše trgovine. Trend, ki je preplaval celotno mesto. Prvič smo pričeli, da je med trgovinami nastopilo neke vrste tekmovanje, ki obeta.

Vsi elementi nove opreme so skrbno obdelani. Namesto provizornega vtisa, ki ga je predstavljal črn odprt instalacijski strop, je le ta zdaj bleščeča svetlobna površina. Črna barva pohištva v kombinaciji z medeninastim okovjem predstavlja za blagovnico zelo luksuzno varianto in kot ozadje robi, ki se prodaja ni najustreznejša. Konceptno je ureditev že znan model pri reševanju tovrstnih nalog. V interier, ki bi naj sicer bil po svoji priliki enkratno se vpelje sistem mestne regulacije, to je trgov in ulic, ki so v danem primeru speljane diagonalno in prehodnost ovirajo. Robne trgovinice z elementom timpanona simulirajo sestav hišic v vrsti. Oblikovanje, ki se potrjuje v sočasno izvedeni mali trgovini Papyrus, v velikem merilu odpove.

ARHITEKT: MILAN POGAČNIK

POMEN PRISOTNOSTI (PIRANSKI DNEVI ARHITEKTURE)

V predzadnjem novemberskem vikendu preteklega leta se je v Piranu odvijal že tradicionalni mednarodni arhitekturni seminar, ki ga že sedmo leto zapored, z ogromno mero entuzijazma organizirajo Obalne galerije in peščica zavzetih posameznikov, zbranih v Organizacijskem odboru, ki ga vodi arh. Vojteh Ravnikar. Kot soorganizator se znova pojavlja tudi DAL. Sama tema seminarja »Arhitektura izven centrov« in tako po kulturni pripadnosti, kot po svoji popularnosti raznolika zasedba predavateljev, sta zopet pritegnila precejšnje število arhitektov in drugih privržencev te stroke iz Jugoslavije in tujine v stimulatívno okolje gledališča »G. Tartini« v Piranu. Vsled tega lahko trdimo, da »Piranski dnevi arhitekture« preraščajo začetni okvir in postajajo eno pomembnejših mednarodnih srečanj arhitektov tudi v širšem prostorskem okvirju.

Na srečanju smo lahko spoznavali izredno širok prerez skozi tisto arhitekturo, ki zaradi slabše publiciranosti (arhitekturna periodika izhaja predvsem v redkih centrih in ponavadi izbira med modnimi primeri) pri nas ostaja nezasluzeno popolnoma nepoznana. Na evropski diagonali med Talinom v Estoniji in San Sebastijanom v Baskiji smo skozi različne predavateljske pristope lahko spoznali način obravnave arhitekturne problematike v okoljih, ki so v veliki meri sorodna našemu.

O kvaliteti »Piranskih arhitekturnih dnevov« in velikemu interesu, ki vladajo zanje, nam zgovorno pričča tudi pripravljenost mednarodno priznanih arhitektov-predavateljev, da prihajajo predavati kljub temu, da se povračilo stroškov (o kakršnemkoli honorarju pri tem ne moremo govoriti), ki jih lahko krijejo organizatorji bistveno razlikujejo od »navad« v drugih okoljih, ter končno tudi zatrjevanje večine udeležencev, da se ob letu zopet snidemo. Skozi to optiko postane vprašanje prisotnosti (množičnosti avditorija) relativno. Potrebno bi se bilo vprašati, kje ostaja vsa množica delujočih slovenskih arhitektov, ki jim je ponujena tako izjemna priložnost, da se lahko neposredno seznanijo, tako z delom, kot tudi s teoretskimi izhodišči priznanih arhitektov in si s tem ustvarjajo kritični odnos do slovenske arhitekturne prakse ter svojega dela.

Nekateri bi odgovorili, da imajo svoje lastno stališče ali svoj lastni teoretski temelj že izgrajen in bi jih kakršnakoli konfrontacija idej lahko samo zmedla ali zavedla. Nekateri so mnenja, da se predavanja in razgovori, ki se vršijo v Piranu enostavno ne tičejo njihovega področja delovanja: mnogokrat so že tekli razgovori o vprašanju pojmovne dvojice: specializacija/generalizacija. Večina pa v svoji samozadovoljnosti in samozadostnosti na katerokoli dodatno izobraževanje pozabi že z zagovorom diplomske naloge. Problematika arhitekture se zoži na problem pridobivanja dela, ali pa še to prepustijo gradbenemu podjetju, kateremu pripadajo, da za delo poskrbi z zbijanjem cen drugim ter z drugačnimi oblikami takšnega konkurenčnega boja. Posledice niso samo vidne, ampak so celo katastrofalne za nivo povprečne arhitekture.

Luciano Semerani, eden izmed najbolj poznanih letošnjih predavateljev (in eden izmed najbolj zvestih udeležencev Piranskih srečanj) ali José Ignazio Linazasoro, ki je pripotoval iz Baskije – profesor na madridski šoli za arhitekturo, pri nas poznan predvsem po številnih objavah v revijah AD ali LOTUS), nista prišla v Piran, da bi tu zaslužila, si pridobila posej ali zaslovela. Prišla sta, ker jih zanima delo drugih, razgovori o skupnih problemih, konfrontacija mnenj...

...kar naj bi vse doprineslo k še boljši arhitekturi.

Peter Pahor

FINANCE

Tabela priložnika za opravljanje projektantskih uslug »ucin«, revalorizirana na 1. februar 1989.

TABELA

Investicijska vrednost (višina investicije) v milijonih din	KATEGORIJA					
	I	II	III	IV	V	VI
45	6,66	8,26	8,9	9,69	10,78	11,93
90	5,41	6,7	7,2	7,83	8,69	9,75
150	4,66	5,76	6,18	6,71	7,43	8,17
290	3,78	4,67	5,00	5,42	5,99	6,55
580	3,07	3,79	4,05	4,38	4,82	5,26
900	2,71	3,34	3,57	3,86	4,24	4,61
1.150	2,51	3,09	3,29	3,56	3,9	4,24
1.500	2,33	2,87	3,06	3,31	3,62	3,93
1.800	2,2	2,71	2,89	3,12	3,41	3,7
2.000	2,11	2,6	2,77	2,99	3,27	3,54
2.300	2,04	2,5	2,66	2,88	3,14	3,4
2.700	1,95	2,4	2,55	2,75	3,01	3,25
3.030	–	2,29	2,43	2,62	2,87	3,1
3.600	–	2,2	2,34	2,52	2,75	2,97
4.500	–	2,06	2,18	2,35	2,56	2,77
5.400	–	1,95	2,06	2,22	2,42	2,61
6.060	–	–	1,97	2,12	2,31	2,49
7.100	–	–	1,88	2,02	2,2	2,36
9.000	–	–	1,77	1,9	2,07	2,22
10.800	–	–	1,67	1,8	1,95	2,09
12.500	–	–	1,56	1,68	1,82	1,95
15.400	–	–	1,49	1,6	1,74	1,86
18.000	–	–	1,43	1,54	1,66	1,78
22.500	–	–	1,34	1,43	1,55	1,66
27.000	–	–	1,26	1,36	1,47	1,57
36.000	–	–	1,16	1,24	1,34	1,43
54.000	–	–	1,02	1,1	1,18	1,26
72.000	–	–	–	1,00	1,08	1,15
90.000	–	–	–	–	1,01	1,07

INVESTICIJE

Višina investicije za m² stanovanjske gradnje, revalorizirana vrednost Spošnega združenja gradbeništva in IGM Slovenije na 1. februar 1989
2,602.550.–/m²

BRUTTO URNE POSTAVKE

Vsled večjih odstopanj v višini bruto urnih postavk med podatki IGM in samostojnimi projektanti, katere so posledice bistvenih razlik v deležu režije, objavljamo vrednosti prodajnih ur po obeh virih. Revalorizacija je izračunana za 1. februar 1989, pri samostojnih projektantih je vzeto povprečje Trajnih delovnih skupnosti samostojnih kulturnih delavcev arhitektov »Cardo« in »Dessa«.

po IGM Slovenije	21.300.–
risanje projektov	28.000.–
obdelovanje projektov	34.500.–
samostojno projektiranje	42.000.–
zahtevno sam. projektiranje	48.300.–
najzahtevnejše sam. projektiranje	

Trajne del. skupnosti študent	9.700.–
obdelovalec/pripravnik	11.500.–
projektant v tujem biroju	15.400.–
vodilni projektant (v lastnem biroju)	43.000.–
konsultacije	72.000.–

REALIZACIJA – DOHODKI IN IZDATKI V LETU 1988

	Odhodki	Prihodki
1. naročnine časopisov	281.000	
2. telefonski stroški	204.616	
3. pisarniški material	323.216	
4. poštnine	292.275	
5. okrožnice	2.855.100	
6. fotokopiranje	243.700	
7. najemnina pis. prostorov	1.176.341	
8. avtor. honorar (tajnica)	4.850.400	
9. študentska dela	2.787.266	
10. manip. stroški SDK	59.239	
11. razni izdatki	820.518	
12. predavanje arh. Chipperfield	384.150	
13. razstava članov DAL	3.560.470	
14. ekskurzija v Zagreb	65.594	
15. obisk ruske delegacije	1.871.950	
16. natečaj Nove Poljane		6.209.996
17. natečaj Svetilnik, Izola		1.200.012
18. članarine članov		12.101.300
19. razni prihodki (obresti...)		51.366.015
	19.775.835	70.877.323

DOHODEK 1988

51.101.488

INFO

RAZSTAVE

Trije dunajski arhitekti (RAINER, HOLZBAUER, PEICHL) se predstavljajo v hallu Razvojnega centra v Celju do 28. II.

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini so predstavljena dela arhitekta Viktorja Sulčiča pod naslovom Trst 1895 – Buenos Aires 1973. Razstava je odprta do 26. II.

V Torinu je do 2. III. odprta razstava »Ecclettismo e liberty a Torino«. (Accademia Albertina di Belle arti)

NATEČAJI

Pod pokroviteljstvom DAL sta končno razpisana dva zanimiva natečaja:

– Javni anketni urbanistični natečaj za biološko središče in živalski vrt. Rok oddaje je 8. V. 1989 do 12. ure. Nagradni fond 37,500.000.– bo revaloriziran na dan izplačila.

– Splošni javni enostopenjski projektni natečaj za NUK II. z rokom oddaje 31. V. 1989 in nagradnim fondom 110,000.000.–

Vse dodatne informacije, kakor tudi podloge so na razpolago v pisarni DAL.

LIST-OV NATEČAJ

V želji, da bi spodbudili ustvarjalni potencial naših članov in s tem pomagali mestu, tam kjer samo nima dovolj moči, bomo v vsaki številki časopisa razpisali natečaj oblikovskega značaja. Teme natečajev bomo črpali iz malih konfliktnih situacij v mestu, ki pa so prav tako sestavni del njegovega izgleda. Zavezujemo se, da bomo v imenu DAL posredovali tako pridobljene rešitve na naslove, ki se jih izbrana problematika tiče. S tem bomo poizkušali DAL še na ta način usmerjati v javnost, članom pa dati možnost, da s konkretnimi prispevki vplivajo na zavest skupnosti po kvalitetnejšem oblikovanju.

Tema prvega razpisa je oblikovanje zavetišča za stražarje ključnih republiških ustanov, ki same tega koraka ne zmorejo. To prav gotovo potrjujejo obstoječe stražarnice, predstavljene na posnetkih.

Naloga je izdelati osnutek zavetišča za stražarje, ki mora zadostovati vsem funkcionalnim zahtevam. Projekt je potrebno predstaviti na enem listu formata 60 na 80 cm v merilu 1:10 v poljubni tehniki. Rok oddaje natečajnih del na naslov DAL, Erjavčeva 15 je mesec dni po izidu Lista.

Izdelek naj bo opremljen z imeni in naslovi avtorjev. Natečaj je odprt za vse člane DAL kot tudi za vse študente arhitekture.

Denarni nagrad ni, komisija, ki jo sestavljajo člani uredniškega odbora, bo izbrane rešitve s komentarjem objavila v časopisu in se zavzela za njihovo realizacijo.

NATEČAJ

ARHITEKTURNI
MUZEJ
LJUBLJANA